

Kunnat ja koulutus – tausta tietoa

Kuntien ja valtion järjestämällä ja rahoittamalla koulutuspalveluilla edistetään ihmisten hyvinvointia sekä kuntien, alueiden ja koko maan elinvoimaisuutta. Varhaiskasvatus- ja koulutuspalvelut edistävät elinikäistä oppimista ja väestön osaamista. Koulutus ja oppiminen mahdollistavat jokaiselle ihmisellä kasvun hyvään elämään ja yhteiskunnan jäsenyyteen.

Parhaimmillaan hyvin hoidetut koulutuspalvelut nostavat imagoa sekä houkuttelevat lisää asukkaita, elinkeinoelämää ja yhteisöjä kuntaan, alueelle ja Suomeen.

1. Koulutuksen järjestäjät

Koulutusta järjestävät kuntien, kuntayhtymien ja valtion ohella yksityiset koulutuksen järjestäjät ja korkeakoulut. Yksityiset koulutuksen järjestäjät toimivat osakeyhtiö, yhdistys tai säätiömuodossa. Ammattikorkeakoulut ovat osakeyhtiöitä sekä yliopistot julkisoikeudellisia laitoksia tai säätiöitä.

Yksityiset koulutuksen järjestäjät hoitavat julkista tehtävää, joka perustuu järjestämislupaan ja julkiseen rahoitukseen. Ne eivät voi jakaa taloudellista voittoa omistajilleen. Koulutus on maksutonta samoilla periaatteilla kuin kuntien tai valtion tarjoama koulutus.

	Kaikki yhteensä	Yksityiset	Valtio	Kunta	Kuntayhtymä
Perusopetus	413	104	5	293	11
Lukiot	269	43	3	217	6
Kansanopistot	77	69	0	3	5
Kansalais- ja työväenopistot	175	24	0	148	3
Urheiluopistot	11	10	0	0	1
Kesäyliopistot	20	16	0	1	3
Opintokeskukset	12	12	0	0	0
Taiteen perusopetus	120	64	0	53	3
Ammatillinen koulutus	143	97	3	9	34
AMK	22	22	0	0	0
Yliopistot	13	13	0	0	0

Koulutuksen järjestäjät koulutusmuodoittain 2019. (Lähde: Vipunen)

Tilastokeskuksen mukaan vuoden 2019 lopussa oli toiminnassa 704 koulutuksen järjestäjää. Koulutuksen järjestäjistä 48 prosenttia oli kuntia tai kuntayhtymiä, 5 prosenttia valtion yksiköitä ja 45 prosenttia yksityisiä. Loput toimivat Ahvenanmaalla. Yllä olevassa taulukossa koulutuksen järjestäjiä on jaoteltu koulutusmuodoittain Vipusesta kerättynä. Määrä eroaa edellä esitetystä, koska sama koulutuksen järjestäjä voi toimia eri koulutusmuodoissa.

Yleissivistävät koulut sekä kansalaisopistot toimivat valtaosaksi osana kuntia. Perusopetuksen järjestäjistä kuitenkin neljäsosa on yksityismuotoisia. Taiteen perusopetuksen järjestäjistä yli puolet toimii yksityisessä muodossa. Ammatillisessa opetuksessa valtaosa järjestäjistä on yksityisiä. Muissa koulutusmuodoissa koulutuksen järjestäjät ovat (lähes) kokonaan yksityismuotoisia.

2. Koulutusmuodot

Varhaiskasvatus

Varhaiskasvatus on suunnitelmallinen ja tavoitteellinen kasvatuksen, opetuksen ja hoidon muodostama kokonaisuus. Varhaiskasvatuksen tavoitteena on edistää kehitystä, terveyttä ja hyvinvointia sekä tukea lapsen oppimisen edellytyksiä.

Kunta on velvollinen järjestämään varhaiskasvatusta pääsääntöisesti alle kouluikäisille lapsille. Varhaiskasvatuksesta peritään asiakasmaksu perheen koon ja tulojen sekä varhaiskasvatusajan mukaan.

Opetushallituksen vahvistamat valtakunnalliset varhaiskasvatussuunnitelman perusteet ohjaavat varhaiskasvatuksen sisällön suunnittelua ja toteuttamista sekä toimivat perustana paikallisille varhaiskasvatuksen suunnitelmille.

Esiopetus

Esiopetuksen tavoitteena on vahvistaa lasten oppimisen ja kehityksen edellytyksiä osana varhaiskasvatuksen ja perusopetuksen jatkumoa. Esiopetus on ollut Suomessa velvoittavaa vuodesta 2015 alkaen.

Lapsen huoltajan on huolehdittava siitä, että lapsi osallistuu esiopetukseen tai muuhun esiopetuksen tavoitteet saavuttavaan toimintaan. Esiopetusta annetaan niin varhaiskasvatuksen kuin perusopetuksen yksiköissä. Opetushallituksen vahvistamat valtakunnalliset esiopetuksen opetussuunnitelman perusteet ohjaavat esiopetuksen sisällön suunnittelua ja toimivat perustana paikallisille opetussuunnitelmille.

Perusopetus

Peruskoulu käsittää vuosiluokat 1–9, ja se on tarkoitettu koko ikäluokalle (7–16-vuotiaat). Oppivelvollisuus alkaa sinä vuonna, jona lapsi täyttää seitsemän vuotta, ja päättyy, kun perusopetuksen oppimäärä on suoritettu tai kun oppivelvollisuuden alkamisesta on kulunut 10 vuotta. Jokainen Suomessa vakinaisesti asuva lapsi on oppivelvollinen.

Perusopetukseen osallistuu vuositasolla yli 550 000 koululaista. Yli viidennes koululaisista saa tehostettua (reilu 10 %) tai erityistä (vajaat 10 %) tukea. Aloittavan ja päättävän ikäluokan koko on noin 60 000. Reilulla 410 koulutuksen järjestäjällä on reilut 2 200 peruskoulua.

Toinen aste – lukiokoulutus ja ammatillinen koulutus

Toisen asteen koulutus, joka suoritetaan peruskoulun jälkeen sisältää lukiokoulutuksen ja ammatillisen koulutuksen.

Lukiokoulutus on yleissivistävää eikä lukio anna ammatillista pätevyyttä. Lukiokoulutuksen päätteeksi suoritetaan valtakunnallinen ylioppilastutkinto. Sen käyneet voivat hakeutua jatko-opintoihin yliopistoihin, ammattikorkeakouluihin tai ammatilliseen koulutukseen. Lukiokoulutus kestää yleensä 3 vuotta.

Lukio-opintoja voi suorittaa päivälukiossa, aikuislukiossa, etälukiossa ja eräissä kansanopistoissa. Lukiokoulutuksen järjestäjiä on vajaat 270 tarjoten koulutusta noin 380 lukiossa.

Lukiokoulutuksessa on vuositasolla reilut 100 000 opiskelijaa. Lukiokoulutuksen aloittaa noin 35 000 opiskelijaa vuosittain. Ylioppilastutkinnon suorittaa vuodessa noin 30 000 ylioppilasta.

Ammatillisen koulutuksen tutkintoja ovat ammatilliset perustutkinnot, ammattitutkinnot ja erikoisammattitutkinnot. Ammatillisissa perustutkinnoissa saadaan alalla vaadittavat perustaidot. Ammatti- ja erikoisammattitutkinnot mahdollistavat osaamisen kehittämisen työuran eri vaiheissa.

Ammatillisessa koulutuksessa aloittavien kanssa laaditaan henkilökohtainen osaamisen kehittämissuunnitelma, jossa sovitaan opintojen sisällöstä, aikataulu ja opiskelutavat. Ammatillista koulutusta voidaan järjestää esimerkiksi työpaikoilla oppi- ja koulutussopimuksella ja eri tavoin hankittua osaamista tunnustetaan mahdollisuuksien mukaan osaksi opintoja. Koulutukseen voivat hakeutua sekä nuoret että aikuiset.

Ammatillisen tutkinnon suorittaneilla on kelpoisuus hakea jatko-opintoihin ammattikorkeakouluun tai yliopistoon.

Ammatilliset oppilaitokset ja ammatilliset aikuiskoulutuskeskukset järjestävät ammatillista koulutusta. Lisäksi osa vapaan sivistystyön oppilaitoksista järjestää ammatillista koulutusta. Ammatillista tutkintokoulutusta järjestää reilut 140 koulutuksen järjestäjää.

Tutkintoon johtavassa ammatillisessa koulutuksessa opiskelee vuositasolla 320 000 opiskelijaa, joista reilu puolet on iältään 15–24-vuotiaita ja vajaa puolet vähintään 25-vuotiaita. Oppilaitosmuotoisesti koulutusta suorittaa 265 000 ja oppisopimuskoulutuksena 55 000 opiskelijaa. Tutkintoon tähtäävän koulutuksen aloittaa vuosittain reilut 120 000 opiskelijaa. Ammatillisen

tutkinnon suorittaa yhteensä noin 80 000 opiskelijaa vuodessa. Suoritetuista tutkinnoista ammatillisia perustutkintoja on reilu kaksi kolmasosaa sekä ammattitutkintoja ja erikoisammattitutkintoja vajaa kolmasosa.

Korkeakoulutus – yliopistot ja ammattikorkeakoulut

Yliopistoissa korostuu tieteellinen tutkimus ja siihen perustuva opetus. Ammattikorkeakoulut tarjoavat käytännönläheistä ja työelämän tarpeita vastaavaa koulutusta. Manner-Suomessa on 22 OKM:n alaista ammattikorkeakoulua ja 13 yliopistoa.

Yliopistoissa eli tiede- ja taidekorkeakouluissa voi suorittaa alempia ja ylempiä korkeakoulututkintoja sekä tieteellisiä jatkotutkintoja, joita ovat lisensiaatin ja tohtorin tutkinnot. Ammattikorkeakoulussa voidaan suorittaa ammattikorkeakoulututkintoja ja ylempiä ammattikorkeakoulututkintoja.

Yliopiston alemman korkeakoulututkinnon tavoitteellinen suoritus aika on 3 vuotta ja yliopistojen ylempään korkeakoulututkinnon pääsääntöisesti 2 vuotta alemman jälkeen. Ammattikorkeakoulututkinnon suorittaminen kestää 3,5–4,5 vuotta. Ylempään ammattikorkeakoulututkinnon edellytyksenä on ammattikorkeakoulututkinto tai muu soveltuva tutkinto sekä vähintään kahden vuoden työkokemus aiemman tutkinnon suorittamisen jälkeen.

Ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa koulutuksessa on vajaat 130 000 opiskelijaa ja ylempään ammattikorkeakoulututkintoon johtavassa noin 15 000 opiskelijaa vuodessa. Aloittavia opiskelijoita on noin 40 000 vuodessa. Tutkinnon suorittaa vajaat 30 000 vuodessa.

Yliopistoissa on noin 153 000 tutkinto-opiskelijaa vuositasolla. Uusia yliopisto-opiskelijoita aloittaa 25 000–30 000 vuodessa. Yliopistotutkintoja suoritetaan vuodessa reilut 30 000.

KÄYTETYT LÄHTEET:

Kuntaliitto <https://www.kuntaliitto.fi>

Opetus- ja kulttuuriministeriö <https://www.minedu.fi>

Opetushallitus <https://www.oph.fi>

Sitra: Mille väestölle? <https://www.sitra.fi/aiheet/osaamisen-aika/>

Sivistystyönantajat <https://www.sivista.fi>

Tilastokeskus <https://www.tilastokeskus.fi>

Vipunen <https://vipunen.fi>